

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

16.— K | FÉL ÉVRE
NEGYES ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ

DR. BISCHITZ BÉLA

ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.

TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Rézsükségletünk kérdése.

— Levél a szerkesztőhöz.

A *Bánya* f. évi 5. és 9. számában rézsükségletünk kérdéséről két éleslátással megírott cikk jelent meg.

Mindkét cikk kétségtelenül olyan helyről származott, ahol élénk figyelemmel kísérik fémbányászatunk dolgait s ahol látják mindazokat az okokat, amelyek fémbányászatunk fejlődését megakadályozzák.

A rézellátás kérdése s vele kapcsolatosan fém-bányászatunk sorsa az említett cikkek megjelenése óta irányadó körökben többszörösen megbeszélgetett, mégis talán nem lesz érdektelen, ha ehhez a nagyfontosságú kérdéshez olyan is hozzájárul, aki rézbányászatunkban évek óta erősen érdekelve van.

Az idő és hely nem alkalmas hosszu elmélkedésekre, azért itt csak néhány kirívó tényt óhajtok leszögezni, amely rézbányászatunk szerencsétlen helyzetét mindennél élesebben világítja meg.

Ennek a szörnyű világháborúnak kellett elkövetkezni, hogy nálunk egyes alapigazságokra olyan helyen is ráeszméljenek, ahol tulajdonképpen bányászatunk sorsa eldőlt. Ez az alapigazság az, hogy ott, ahol még a nemzeti védelem szempontjából is elsőrendűen fontos rézfém termelésére a lehetőség megvan, azt a lehetőséget minden áldozattal és hatalommal elő kell mozdítani.

Mi, akik láttuk a dolgokat és tisztában voltunk az ugynevezett kontinentális zár lehetőségével, a béke idejében, amikor még idő lett volna a munkára, süket füleknél beszéltünk.

A világháború ime megmutatta azt, hogy milyen veszedelem lehet réztermelésünk elhanyagolásában.

Egészen természetes dolog, hogy a hadsereg a maga rézsükségletének beszerzésénél csakis arra van tekintettel, hogy hol kapja olcsóbban ezt a fémeket. Az amerikai rézárakkal, a mi, kezdetleges állapota miatt drágán termelő rézbányászatunk nem tud versenyezni.

Ott, ahol fém-bányászatunk politikáját megszabják, ott kellett volna olyan módokról gondoskodni, amelyek segítségével réztermelésünk meg tudott volna felelni legalább részben a belső szükségletnek és rézfém termelésünk képes lett volna versenyezni a külföldről beözönlő réz árakkal.

Hazai rézbányászatunk helyzetére legjellemzőbb, hogy az 1911. évben 2174.9 tonna dusított rézérc maradt kohósítatlanul. Ez pedig nem azért történt, hogy fémkohóink nem lettek volna képesek feldolgozni ezt az ércmennyiséget, hanem azért, mert a bányatulajdonosok nem tartották érdemesnek az alacsony beváltási árfolyam mellett a kohósítást.

A beváltási árfolyamra jellemző, hogy a bányatulajdonos sokkal jobban jön ki, ha ércét Németországba szállíttatja, mintha hazai fémkohóban váltja be ércét a kincstár által megszabott beváltási árfolyamon.

Teljén a viteldíj leszámítása után is többet kap a magyar bányatulajdonos rézércéért Németországban, mint a hazai fémkohókban.

Ilyen viszonyok között, ha a magyar rézbányászat végpusztulásra jutott, azon nem lehet csodálkozni.

Évenként sok ezer tonna rézérc megyen ki külföldre, kohósítás céljából. A hivatalos statisztika erről legtöbbször nem is tud, mert a rézérc a legtöbbször mint pirít hagyja el az országot.

Sajnos, azok, akik a rézbányászat nemzeti fontosságát fel tudták fogni, nem folytak be a beváltási árfolyam megállapításába, hanem az ál-szakértelemre bízták a dolgot.

Igy aztán a nemzeti érdekek szempontjából is nagyfontosságú rézbányászat egy szűkkeblűen és rövidlátóan megállapított beváltási árfolyam mellett áldozata lett a mindent megölő bürokratizmusnak.

Az illetékes tényezőz dicséretére legyen mondva, a beváltási árfolyamot a háborútól ránk kényszerített viszonyok következtében felemelték. Mi elismerjük azt, hogy az árfolyam megállapítása kizárólagos joga a kincstárnak, de ha az árfolyam felemeléssel egyúttal réztermelésünket is növelni akarták és rézbányászatunkon is igyekeztek segíteni, akkor a beváltási árfolyam felemelésénél nemcsak a kohófőnököket kellett volna meghallgatni.

Érthetetlen nálunk az idegenkedés, amellyel ilyen kérdésekben érdekelt magánszemélyek iránt viselkednek.

Ezek az egyoldalú bürokratikus intézkedések ölnék meg minden haladást.

Egy bizonytalan időre felemelt beváltási árfolyam, amelyet önkényűleg ismét bármely pillanatban lecsökkenthetnek, aligha fogja rézbányászatunkat sokkal nagyobb termelésre ösztökélni.

A nagyobb termeléshez nagyobb befektetés kell s ezt aligha fogja megkockáztatni bizonytalanra az angyi is pénzsűkében levő bányatulajdonos.

Igaz, az lenne az egyetlen mód rézbányászatunk fejlesztésére, ha a bányák csinálnának maguknak egyesült erővel egy teljesen modern fémkohót. Ez azonban lehetetlen, mert nincsen rá megfelelő tőke.

A kincstár évenként milliőkat áldoz hazánk fém-bányászatára. Az áldozatot senki sem panaszozza fel, ha az helyes irányban történik.

Ma az áldozat helyességéről nagyon megoszlok

a vélemények. Hogy többet ne említsünk, éveken át szubvenció alakjában milliókat költöttek a petróleumbányászatra. Végül a sok kidobott százazrek után csakis házi kezelésben tudtak valamelyes eredményt elérni.

Itt nem akarjuk most felhánytorgatni a bányászathoz jöhíszeműleg hozott rengeteg áldozatot, amelyről csak kevesen nem tudták előre, hogy kárba veszett; csupán annyit akarunk kérni, hogy ha már nem akarnak áldozatot hozni a rézbányászat érdekében, a nagy, nemzeti érdek szempontjából legalább azt tegyék meg, hogy egy beváltási árfolyammal hagyják megélni a hazai rézbányászatot.

Egy rézbányász.

HAZAI HIREK.

Előfizetési felhívás.

Felhívjuk azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, hogy a lejárt előfizetést meghosszabbítani sziveskedjenek, nehogy a lap további szétküldésében fennakadás történjék.

Személyi hírek. A világháború nagy küzdelmében bányahatóságaink minden irányban derekasan kiveszik részüket, mert egyfelől fizetésük számottevő részét teszik állandóan a közjótékonyág oltárára, másfelől pedig fiatalabb tagjai szinte kivétel nélkül fegyverrel küzdenek. Legutóbb *D. Michnay* Árpád m. kir. bányabiztos és *Tassonyi* Ernő m. kir. bányaesküdt vonultak be fegyveres szolgálattételre és pedig *D. Michnay* a cs. és kir. 4-ik utászászlóalj pótszázadához, *Tassonyi* pedig az I. budapesti honvéd ágyusezredhez. Midőn e tényeket örömmel regisztráljuk, kötelességünknek ismerjük megállapítani azt, hogy bányahatóságaink megfogyatkozott létszámuk mellett is úgy küld, mint belső ügyviteli fontos munkájukat emberfeletti kitartással végzik.

A Magyar Általános Hitelbank közgyűlése. Vezető pénzügyintézetünk sorában március 19-én tartotta meg évi közgyűlését a Magyar Általános Hitelbank. Bár az intézet múlt évi kitűnő mérlege magában véve is megérdemelt volna egy ünnepi közgyűlést, az ünnepi hangulat azonban mégsem a mérlegnek, hanem *Ullmann* Adolf személyének szólt abból az alkalomból, hogy negyven esztendeje áll az intézet kötelékében.

Czirák Antal gróf, a közgyűlés elnöke a napirend tárgyalása előtt megemlékezett arról, hogy negyven esztendeje annak, hogy *Ullmann* Adolf vezérigazgató az intézet kötelékébe lépett. Az a lelkes és meleg ragaszkodás — mondotta, — mellyel a vezérigazgató egész fényes pályafutása alatt az intézet ügye iránt viseltetik, az az önfeláldozó és rendkívüli tevékenység és munkásság, amit az intézetben kifejtett és különösen azok a nagy sikerek, amelyek nagyszabású tevékenységét kísérik, az igazgatóságban teljes elismerést és hálát, munkatársai körében pedig az őszinte szeretet, nagyrabecsülés állandó érzését biztosították részére. A vezérigazgató érdeméről világosan beszél az intézetnek évről-évre örvendetesebben alakuló üzleti eredménye, valamint az a felette fontos és előkelő szerep, amelyet a Magyar Általános Hitelbank az ország gazdasági életében vállalataival betölt. Az intézet

eredményes tevékenysége ma már valóban megköveteli a legkiválóbb rátermettséget és a legodaadóbb munkaszeretetet s *Ullmann* vezérigazgató feladatnak képes a legteljesebb mértékben megfelelni, mert nagy képessége s gazdag tapasztalatai mellett jóformán minden gondolatát az intézet érdekei ápolásának szenteli. Az ehök a közgyűlés nevében *Ullmann* Adolf vezérigazgatónak a legteljesebb elismerést fejezi ki s ezt a közgyűlés jegyzőkönyvében megörökíti.

Az elnök szavai után *Ullmann* Adolf vezérigazgató mondott őszinte és hálás köszönetet az elnöknek és a közgyűlésnek a figyelemért.

E rövid háziünnep után előterjesztették az igazgatóság évi jelentését, amely szerint az évi mérleg 12,903,529 korona 18 fillér tiszta nyereséget tüntet fel, az előző évi 12,636,932 korona 36 fillérről szomban. Megemlékezve a háborúval kapcsolatos akciókról és a pénzügyintézet érdekeltségekről, bejelenti, hogy a konzorcium februárban a kormánytól 500,000,000 korona 4%-os állami járadékot vett át aláírásra. Részt vett a bank 6%-os hadikölcsön jogyzésében, a 150,000,000 koronás fővárosi kölcsönkötvény elhelyezésében. A bank társasüzleti részesedésének könyv szerinti értéke 24,595,184 korona 52 fillér. Az intézet tisztviselői és hivatalosok nyugdíjalapjának állománya 5,907,503 korona 10 fillér. Az értékpapíralomány az év végén 30,747,288 korona 85 fillér, a váltótáca állomány 141,351,749 korona 37 fillér, folyószámla forgalom 22,676,835,209 korona 98 fillér, a takarékbetétek állománya 58,587,413 korona 95 fillér és a pénztári összforgalom 5,777,333,290 korona 33 fillér volt.

Hőseink. A dásaknai m. kir. sóbányahivataltól a harctéren következők teljesítenek szolgálatot: *Zachariás* Endre m. kir. mázsatiszt, *Karácson* László m. kir. mázsaesküdt, *Farkas* Péter m. kir. pénztárör, *Genczer* József m. kir. sóraktárör, *Baés* János m. kir. bányász, azonkívül összesen 184 sóbányamunkás, mely utóbbiak közül hősi halált haltak: *Kimpicsós* Tivadar 32. h. gy. e. tart. őrzővezetője az északi harctéren, *Bordás* István 63. gy. e. tart. szakaszvezetője, a déli harctéren, *Kimpián* Demeter 63. gy. e. tart. szakaszvezetője, a déli harctéren, *Mikács* József 63. gy. e. tartalékos a harctéren szerzett súlyos betegségében Felsővízközön, a tábori kórházban, *Togyika* Lázár 63. gy. e. póttart. az északi harctéren, *Tyczán* Demeter 63. gy. e. tart. tizedese, az északi harctéren, *Flórián* Pap József 32. gy. e. szakaszvezetője, I. oszt. ezüst vitézségi érem tulajdonosa, az északi harctéren.

A Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság április 17-én tartja meg a bank üléstermében XXI. rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Az igazgatóság jelentése és a nyereség hovaforrása iránt való indítványa. 2. A felügyelő-bizottság jelentése. 3. A számadások előterjesztése és a nyereség hovaforrása iránt való határozathozatal. 4. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása. 5. Határozathozatal a tartalékalap tárgyában. 6. Választások az igazgatóságba. 7. A felügyelő-bizottság megválasztása és javadalmazásának megállapítása. 8. A bank alkalmazottai nyugdíjintézete szabályzatának módosítása. **Mérlegszámla. Vagyon:** Pénztári készletek 8,176,658,62 K. Váltók és devizák 59,557,194,37 K. Értékpapírok 26,462,873,08 K. Affiliált vállalatok részvényei 13,798,284,24 K. Kamatozó járadékjegyeink biztosítéki alapja 3,000,280 K. Ingatlanok 5,713,031,17 K. Üzemi ingatlanok és berendezések 2,833,317,01 K. Előlegek értékpapírokra, árukra és report 48,932,602,57 K. Árukészletek 3,650,289,95 K. Befizetések szindikátusokból 9,161,240,08 K. Községi és közkölcsönök 9,322,519,10 K. Parcellázási üzletek 1,624,036,25 K. Vasúti üzletek 6,677,469,28 K. Adósok 109,657,936,94 K. Összesen 308,576,727,66 K. **Teljes:** Részvénytőke 66,000,000 K. Tartalékalap 39,000,000 K. Értékcsökke-

Értékpapírszámla 2776.66 K. Lettárszámla 125.698 K. Összesen 1.699.800.71 K. Teher: Részvénytőkészlet számla 1.000.000 K. Hitelezők számla 339.428.42 K. Ovadékszám 4940 K. Értékesítőkönyvi számla 273.082.32 K. Megadózott tartalékalapszámla 24.992.05 K. Átmeneti számla 4860 K. 1913. évi nyereségáthozat 1915.50 K. 1914. évi nyereség 50.582.42 K. Összesen 1.699.800.71 K. *Eredmény számla. Tartozik* Adószámla 2504.08 K. Kamatszám 19.548.49 K. Tiszti javadalmaszások számla 30.676.50 K. 1913. évi nyereségáthozat 1915.50 K. 1914. évi nyereség 50.582.42 K. Összesen 105.226.99 K. *Követel:* Áthozat 1913. évről 1915.50 K. Gyártási számla 103.311.49 K. Összesen 105.226.99 K. — *Resztvénytársaság Diesel-motorok számára* április 9-én tartotta meg 16. rendes közgyűlését. — *Strobenz Testvérek* vegyipari festék-, termény-, máz- és kenőgyár r.-t. április 11-én tartja meg évi rendes közgyűlését. — *Eriesson Magyar Villamosági R.-T.* április 12-én tartja meg 3. rendes közgyűlését.

A fémek rekvirálása. A fémek és ötvözetek lefoglalása ügyében a magyar fémközéppont működésével kapcsolatban újabb nagy kormányrendelet jelent meg.

Az első rendelet a cink (horgany) bejelentésére vonatkozik. Ez a kötelezettség azonban nem terjed ki arra a cinkkészletre, amely 200 kilogrammot nem halad. A cinkkészletet első ízben az 1915 március 31. napján volt állapot szerint legkésőbb 1915 április 8. napjáig kell annál az elsőfokú iparhatóságnál bejelenteni, amelynek területén a készlet van. — A másik rendelet értelmében, ha valaki olyan fél-, vagy készgyártmányt tart készletben, amely fázardán vagy túlnyomó részben alumíniumból, ólomból, vörösréz-ből, sárgaréz-ből, nikkelből, vörösfém-ből vagy cinkből áll, köteles ezt a készletet a hatóságnak bejelenteni, amely nyíltan a készlet, mint a nyers öntés, hengerelt lap, tábla, lemez, rud, cső és drót nem esik már az egyes fémek és ötvözetek készletének nyilvántartása érdekében megállapított hónaponkénti bejelentés kötelezettsége alá. A bejelentési kötelezettség nem terjed ki olyan tárgyra, amelynek műve téke van és olyanra, mely nem fém-mel van bevonva, vagy részben nemes fémből készült. Nem terjed ki továbbá arra a készletre, amelynek bruttó súlya nem halad meg alumíniumnál és nikkelnél fémnemenként 20 kilogrammot, vörösréz-nél és ólommál fémnemenként 100 kilogrammot, a többi fémnél fémnemenként 200 kilogrammot. A bejelentést az 1915 április 1. napján volt állapot szerint ugyanezen hónap 24. napjáig kell annál az elsőfokú iparhatóságnál bejelenteni, ahol a készlet van. — A harmadik intézkedést a honvédelmi miniszter tette és hadicélra igénybevételek jelenti ki az alumíniumból, antimonból, ólomból, krom és ferrokromból, vörös és sárgaréz-ből, molybdán és ferromolybdánból, nikkel és ferromikkelből, vörösfém-ből, vanádium és ferrovánádiumból, wolfram és ferrowolfram-ból, ónból és óntötvözetekből az országban kohóból nyert nyersfém alakjában meglévő anyagnak mindazt a készletét, amely az 1915 február 7. napját követő időből való, vagyis 1915 február 8. napja előtt még nem volt meg. Az igénybevétel nem terjed ki arra a készletre, amely nem haladja meg a következő mennyiséget: alumíniumnál 20 kilogrammot, antimonnál 10 kilogrammot, ólommál 100 kilogrammot, krom és ferrokromnál 10 kilogrammot, vörösréz-nél 30 kilogrammot, sárgaréz-nél, amelynek vörösréz tartalma 58 százalékot, vagy ennél több 10 kilogrammot, sárgaréz-nél, amelynek vörösréz tartalma kevesebb 200 kilogrammot, molybdán és ferromolybdán-nál 10 kilogrammot, nikkel és ferromikkel-nél egy kilogrammot, vörösfém-nél 200 kilogrammot, vanádium- és ferrovánádium-nál öt kilogrammot, wolfram- és ferrowolfram-nál 10 kilogrammot, ónnál 10 kilogrammot, óntötvözetek-nél, amelynek öntartalma 85 százalék vagy ennél több 20 kilogrammot, óntötvözetek-nél, melyeknek öntartalma kevesebb, 50 kilogrammot. — A negyedik rendeletben a kereskedelemügyi miniszter megállapítja, hogy a lefoglalt készletből minden hónapban szabadon felhasználható a következő százalékos részek: Az anyag tulajdonosának saját üzemében való feldolgozásra az

ólomból, sárgaréz-ből, vörösfém-ből ónból és óntötvözetekből 20—20 százalék, a többiből eladásra 15—15 százalék. A vas- és acélgyártó üzem tulajdonosa részére a vas- és acélgyártáshoz való feldolgozás céljára a birtokában levő alumíniumkészletből azt a mennyiséget, amely 1915 július végéig terjedő szükséglete fedezésére kell, az igénybevétel alól feloldották. Fontos pontja a rendelkezésnek, hogy a külföldről behozandó anyag f. lett a tulajdonos szabadon rendelkezhetik.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Felten und Guilleaume. Dieser Tage fand eine Aufsichtsratssitzung der Felten- und Guilleaume-Fabrik elektrischer Kabel, Stahl und Kupferwerke A. G. statt. In dieser Sitzung wurde die Bilanz für das Jahr 1914 vorgelegt und beschlossen, der Generalversammlung die Verteilung einer 10prozentigen Dividende, d. i. 40 K pro Aktie, gegen 60 K = 15 Prozent des Vorjahres, vorzuschlagen.

Die Halesche Maschinenfabrik erzielte im Geschäftsjahr 1914 534.490 M Reingewinn (i. V. 607.974), woraus bei 57.071 M Abschreibungen (57.266) 25 pCt. Dividende (28 pCt.) vorgeschlagen werden. 12.473 M kommen zum Vortrag auf neue Rechnung. Die Aussenstände sind mit 1.812.269 M grösser als im Vorjahr, enthalten aber, wie mitgeteilt wird, keine verlustbringenden Forderungen an das feindliche Ausland. Die Aussichten werden als weniger günstig bezeichnet, da die Zuckerindustrie als Hauptabnehmerin keine ausreichende Beschäftigung bietet, doch hofft man, den Betrieb im jetzigen beschränkten Masse aufrechterhalten zu können.

St. Egydyer Eisen- und Stahlindustriegesellschaft. Der Verwaltungsrat der St. Egydyer Eisen- und Stahlindustriegesellschaft hat in der letzthin abgehaltenen Sitzung beschlossen, die 46. ordentliche Generalversammlung für den 17. April 1915 einzuberufen, und dieser, bei Wahrung der unter den gegenwärtigen Verhältnissen gebotene Vorsicht, vorzuschlagen, für das abgelaufene Geschäftsjahr 1913/14, nach in der Höhe des Vorjahres vorgenommenen Abschreibungen, dem Reservefonds 50.000 K zu dotieren, dem Spezialreservefonds weitere 50.000 K zuzuwenden und eine Dividende von 6 Prozent, ist gleich 12 K pro Aktie, gegen 8 Prozent im Vorjahre, zur Verteilung zu bringen.

Die rumänische Erdölproduktion 1913 und 1914. Nachdem die Rohölproduktion in Rumänien für das Kriegsjahr 1914 feststeht, ist der Moniteur du pétrole roumain in der Lage, ein zuverlässiges Bild von der Förderungsbewegung Monat für Monat im Vergleich der beiden Jahre 1913 und 1914 zu geben. Die Gesamtproduktion für 1914 stellt sich auf 1.771.260 Tonnen und bleibt damit um 114.359 Tonnen gegen das Ergebnis von 1.885.619 Tonnen 1913 zurück. Wir finden:

	1914	1913	+ 1914 gegen 1913
T o n n e n			
Januar	139.986	166.199	— 26.213
Februar	132.426	147.780	— 15.354
März	162.083	158.560	+ 3.528
April	135.602	163.718	— 28.116
Mai	147.442	161.426	— 13.986
Juni	148.763	165.089	— 16.326
Juli	148.625	156.295	— 7.670
August	137.050	153.729	— 16.679
September	129.278	153.470	— 24.192
Oktober	161.000	168.260	— 7.260
November	148.000	139.054	+ 8.946
Dezember	181.000	152.037	+ 28.963
In Summa:	1.771.260	1.885.619	— 114.359